

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEDF)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2023, 23(1), 23–50. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2023.-1103461>

Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların, Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüş ve Deneyimleri

Views and Experiences of Preschool Education Children and Their Teachers and Their Parents on Distance Education

Nuhpelda ÖZORUÇ¹, Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ²

Geliş Tarihi (Received): 14.04.2022

Kabul Tarihi (Accepted): 04.02.2023

Yayın Tarihi (Published): 25.03.2023

Öz: Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim alan çocukların, öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ile belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları; devlet okulunda uzaktan okul öncesi eğitim alan 18 çocuk, 23 okul öncesi öğretmeni ve 18 ebeveyninden oluşmaktadır. Veriler; çocuk, öğretmen ve ebeveyn için üç ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş ve bu veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Öğretmenler ve ebeveynler, uzaktan eğitimin sağlık, kullanılabilirlik, esnek program açısından avantajlı yönlerinin olduğunu ancak çocukların sosyalleşmesini olumsuz etkilediğini belirtmiş, ayrıca etkileşimin sınırlılığı, çocukların etkinliklere aktif katılamaması, teknolojik imkân yetersizliği, teknik aksaklık dezavantajlarının bulunduğunu ifade etmiştir. Okul öncesinde uzaktan eğitime katılan çocuklar; uzaktan eğitim sürecinde kendilerine en çok annelerinin yardım ettiğini, canlı ders öncesinde hazırlık yaptıklarını, uzaktan eğitimde genellikle sanat etkinliği ve okuma-yazmaya hazırlık etkinliği yaptıklarını, Covid-19'un yakınlarına zarar verdiğini ve okula gitmelerine engel olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuk, öğretmen ve ebeveyn görüşleri dikkate alındığında, uzaktan eğitim programının alt yapı, fırsat eşitliği, içerik, materyal anlamında geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, okul öncesi eğitim, öğretmen, pandemi, uzaktan eğitim

Abstract: The aim of this research is to evaluate the views of preschool children, their teachers, and their parents about distance education. The research was carried out in the case study pattern, one of the qualitative research methods. Maximum variety, one of the purposive sampling methods, was used while determining the participants of the study. The participants of the research consist of 18 children, 23 preschool teachers, and 18 parents who receive distance preschool education in a public school. Data; Three semi-structured interview forms were collected for the child, teacher, and parent, and these data were analyzed by content analysis method. When the research data is examined for the distance education system, Teachers and parents stated that they have advantageous aspects in terms of health, usability, and flexible program, but they stated that they negatively affect children's socialization, limited interaction, children's inability to participate actively in the lesson, lack of technological opportunities and technical problems are disadvantages. Children participating in distance education in preschool education; stated that their mothers helped the most during the distance education process; they made preparations before the live lesson, and they usually held art activities and literacy preparation activities in distance education; Covid-19 harmed their relatives and prevented them from going to school. Considering the opinions of children, teachers, and parents, it is seen that the distance education program should be developed, improved, and strengthened in terms of infrastructure, inequality of opportunity, content, and material.

Keywords: Covid-19, preschool education, teacher, pandemic, distance education

Atıf/Cite as: Özoruç, N. ve Dikici Sığırtaç, A. (2023). Okul öncesi eğitim alan çocukların, öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüş ve deneyimleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 23-50, <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2023.-1103461>

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/ijaws>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2015 – Bolu

* Bu çalışma yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiş olup tez yayınlanmamıştır. 24-26 Kasım 2021 tarihleri arasında düzenlenen Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Sorumlu Yazar: Nuhpelda ÖZORUÇ, Çukurova Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi, nuhpeldaoruc@gmail.com, 0000-0002-6366-060X

² Prof. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ, Çukurova Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi, ayperis1974@gmail.com, 0000-0002-8167-8467

1. GİRİŞ

İlk kez Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 pandemisi 11 Mart 2020'de küresel bir salgın olarak ilan edilmiştir. Ülkemizde ise ilk vaka 11 Mart 2020'de ortaya çıkmıştır. Salgın süreci tüm dünya ülkelerinde başta sağlık sektörü olmak üzere, ekonomi, eğitim ve sosyal yaşamı olumsuz yönde etkilemiştir (Beyaz Özbey, 2021). Covid-19 salgını ile devletler salgını engellemek amacıyla farklı önlemler almaya başlamıştır. 65 yaş üstüne sonra da 20 yaş altına sokağa çıkma yasağı konulmuştur. Bununla birlikte sokakta bulunan kişilere maske takma zorunluluğu getirilmiştir. Ülkemizde 16 Mart 2020'de okul öncesi kademesinden yükseköğretime kadar olan tüm okullarda eğitime ara verilmiştir. Pandemi sürecinde ülkemizin en önemli hedeflerinden biri eğitimin kesintiye uğramadan devam etmesi olmuştur. Başlangıçta ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında 3 TV Kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) aracılığıyla eğitimler devam etmiştir (MEB, 2020a). Ülkemiz eğitim çalışmalarını, önceden altyapısı kurulmuş olan Eğitim Bilişim Ağı yani EBA ve TRT ile ortak olarak kullanıma açılan TRT-EBA TV aracılığıyla sürdürmüştür. EBA altyapısının başlangıçta yoğun talep karşısında yeterli hizmeti sunamamasından dolayı MEB daha önce güvenlik açığı nedeniyle soru işaretlerine neden olan Zoom, Teams, Hangouts, Meet, Skype ve benzeri platformların, kişisel verilerin kaydedilmemesi gerektiğini göz önünde bulundurarak kullanılabilirliğini belirtmiştir. Ancak bu süreçte okul öncesi eğitim kademesi için uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik herhangi bir içerik yayınlanmamıştır. Okul öncesi eğitim öğretmenleri ebeveynler aracılığıyla öğrencilerine ulaşarak uzaktan eğitim faaliyetlerini yürütmüşlerdir. 12 Ekim 2020'den itibaren uzaktan eğitimde okul öncesi etkinliklerine de yer vermeye başlanmıştır. Hafta içi her gün üç TV kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı'nda (EBA) 08.00-19.30 saatleri arasında okul öncesi eğitime yönelik içerikler yayınlanmaya başlanmıştır. 2020-2021 eğitim öğretim döneminde Eylül ayında kademeli olarak okulların açılması planlanmış ve öncelik okul öncesi eğitime verilmiştir. Ancak pandemi sürecindeki vakaların artması sebebiyle 13 Kasım 2020'de okul öncesi eğitim kademesi hariç tüm kademeler tekrar kapatılmıştır. 30 Kasım 2020'de ise okul öncesi eğitim kurumları da kapatılarak tüm kademeler uzaktan eğitime geçmiştir. 12 Ekim 2020'de teknolojik alt yapının geliştirilmesiyle okul öncesi eğitimde de hem Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hem de TV kanalı vasıtasıyla uzaktan canlı dersler yapılmaya başlanmıştır.

Pandemi sürecinde ülkemizde tüm eğitim kademelerinde geliştirilen içerikler sayesinde uzaktan eğitim ile öğrenmenin kesintiye uğratılmadan sürdürülmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte yakın gelecekte, uzaktan eğitimin bir alternatif ya da yüz yüze öğrenmede destek fonksiyonu olmak yerine, eğitimin asıl zemini haline dönüşeceği öngörülmektedir. Pandemi nedeniyle hızlı bir şekilde geçilen dijital öğrenme deneyiminden çıkarılan dersler, tüm dünyada bu yöntemin geliştirilmesine hizmet edecek, yakın gelecekte dijital öğrenme, yeni teknoloji ve sistemlerinde katkısıyla işlevselliği artarak ana öğrenme yapısı haline gelebilecektir (Telli ve Altun, 2020). Ancak uzaktan eğitimin toplumsal, ekonomik, bireysel ve eğitim alanında avantajları olmakla birlikte bazı dezavantajlarını da içinde barındırmaktadır (Eygü ve Karaman, 2013). Geniş kitlelere yönelik uzaktan eğitim uygulamalarında, uzaktan eğitim sistemlerinin etkililiğini sağlayabilmek için ekonomi (maliyet etkinliği ve verimliliği), teknoloji (iletişim teknolojileri) ve eşitlik (cinsiyet, erişilebilirlik, azınlık, dil, din vb.) gibi konular önem taşımaktadır (Kurubacak ve Yüzer, 2004). Alan yazın incelendiğinde, uzaktan eğitim ile ilgili bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve ebeveynlerin uzaktan eğitime yönelik algıları (Başaran ve arkadaşları, 2020; Akgül ve Oran, 2020; Yurtbakan ve Akyıldız, 2021), Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Kocayığit ve Uşun, 2020) yurt içinde yapılan çalışmalardır. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik ebeveynler ve çocuklarla yapılan çalışmalar da (Erol ve Erol, 2020; Yüksek Usta ve Gökcan, 2020; Arslan ve arkadaşları, 2021; Bozkurt ve Duran, 2021; Gökçe ve arkadaşları, 2021; Konca ve Çakır, 2021) mevcuttur. Özel eğitimde; uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencilerin yaşadıkları sorunlara (Kalaç, Telli ve Erönel, 2020) yönelik çalışma yapılmış ve erken çocukluk özel eğitim de yüksek kaldıraç uygulamaları kapsamında uzaktan eğitime dayalı bir proje geliştirilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı problemler (Aral ve Kadan, 2021), öğretmenlerin ve

öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Demir ve Özdaş, 2020, Ogelman ve arkadaşları, 2021) incelenmiştir.

Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde, Pasifik'te pandemi döneminde okul öncesi dönemdeki çocukların eğitimini desteklemeye yönelik öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve stratejiler (Dayal ve Tiko, 2020), Endonezya hükümetinin erken çocukluk eğitime yönelik geliştirdiği uzaktan eğitim politikası (Muhdi, Nirkolis ve Yuliejantiningasih, 2020), Brezilya'da Covid-19 salgınının erken çocukluk eğitime etkisi (Santos ve Lacerda, 2020), ebeveynlerin evden öğrenme sırasında erken çocukluğa rehberlik eden ihtiyaçlarının saptanması (Listyaningrum vd., 2020), pandeminin erken çocukluk eğitimini nasıl etkilediğine yönelik araştırmalar (Champeaux vd., 2020; Adams ve Todd, 2020) yapılmıştır. Uzaktan eğitim programının verimliliği, gerekliliği ve önemini tartışmaya açık olduğu, yaşanan Covid-19 pandemisi ile birçok ülkede okulların kapanmasıyla bu sistem uygulamaya geçirilmiştir. Yurt içindeki çalışmalar incelendiğinde ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite kademelerinde uzaktan eğitime yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ancak okul öncesi eğitim kademesinde uzaktan eğitime yönelik araştırmalar çoğunlukla nicel araştırma yöntemleri kullanılarak öğretmenlerle yapılmış olup sınırlı olduğu görülmüştür.

Uzaktan eğitim süreci her zaman alternatif bir eğitim yöntemi olarak hazırlıklı olunması gereken bir durumdur. Sadece pandemi süreci değil, kırsal kesimde yoğun kar yağışı, sel gibi felaketler, evde veya hastanede bakım gerektiren sağlık sorunları nedeniyle eğitime ulaşamayan, ara vermesi gereken çocuklar için geçici süreli de olsa uygulanabilir. Böylelikle çocukların akranlarıyla eşit fırsatlara sahip olmaları bile eğitimden kopmamaları sağlanabilir. Yaşanılan teknoloji çağında teknolojinin doğru ve yerinde etkili ve verimli kullanılabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde yaşanabilecek olumsuz durumların belirlenerek ortadan kaldırılmasının ve öğretmenlerin, ebeveynlerin ve çocukların uzaktan eğitime hazırlıklı olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim alan çocukların ve ebeveynlerinin görüşleri alınarak uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi planlanmıştır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmada "Okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim alan çocukların ve ebeveynlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri nelerdir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Bu temel amaçlar çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime yönelik görüş ve deneyimleri nasıldır?
2. Ebeveynlerin Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime yönelik görüş ve deneyimleri nasıldır?
3. Okul öncesi eğitim alan çocukların Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime yönelik görüş ve deneyimleri nasıldır?

1.2. Araştırmanın önemi

Bu araştırma sonucunda elde edilecek bulgular okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim alan çocukların ve ebeveynlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koyacaktır. Bu görüşler doğrultusunda uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarını görebilmemizi sağlayacağı düşünülmektedir. Elde edilen veriler sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulacaktır. Hem öğretmen hem de ebeveyn görüşlerinin alınması uzaktan eğitimin işlevselliğinin değerlendirilmesinde daha detaylı bilgi edinilmesine ve bu doğrultuda önlemler alınmasına yol gösterecektir. Bununla birlikte araştırma, çeşitli disiplinler tarafından da ele alınan uzaktan eğitim konusunda okul öncesi eğitim alanında literatüre Türkçe kaynak katkısı sağlayacağı

düşünülmektedir. Çocukların uzaktan eğitime ilişkin düşünceleri yapmaktan hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları, okula gitmek ile uzaktan eğitimin farkına dair düşünceleri uzaktan eğitim sürecinin planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma aynı zamanda uzaktan eğitimde hem öğretmenler, hem de çocukların beklentilerini ortaya koyması bakımından eğitimin tüm muhatap ve sistemlerine ipuçları vermesi bakımından önem taşımaktadır. Alanyazın incelemesi yapıldığında, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ülkemizde genellikle uzaktan eğitime yönelik, öğretim görevlileri (Mukovız, 2016) ve ortaokul öğretmenleri (Akgül ve Oran, 2020; Bakioğlu ve Çevik 2020) ile yapılan çalışmalar yer almaktadır. Bu sebeple okul öncesi öğretmenlerinin “uzaktan eğitim” konusundaki düşüncelerinin değerlendirileceği bu çalışma, eğitimcilerin uzaktan eğitim konusunda bilgi edinmeleri açısından önemlidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın deseni ise durum çalışması olarak desenlenmiştir. Bu araştırma, iç içe geçmiş tek durum deseni: tek bir durum ve analiz birimi içermesi sebebiyle bütüncül tek durum deseni olarak tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında, okul öncesi dönemde uzaktan eğitim tek durum olarak ele alınmış ve okul öncesi öğretmenleri, okul öncesi eğitim alan çocuklar ve ebeveynleri analiz birimi olarak alınmıştır (Yin, 1984).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumunda uzaktan eğitim veren 23 okul öncesi öğretmeni, aynı öğretmenlerin sınıfında uzaktan eğitime katılan 18 çocuk ve çocukların 18 ebeveyni oluşturmaktadır. Bu çalışmanın araştırma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından üç sosyoekonomik seviyeye ait okullar Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği hizmet alanlarına göre ve alan taraması sonucunda saptamıştır. Bu okullarda çalışan okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler ve çocuklar ile görüşülmüştür.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu görüşme tekniğinde araştırmacı önce araştırma sorularının amacına uygun şekilde sormayı planladığı soruların olduğu görüşme sorularını yazmaktadır. Nitel veri sağlayan bir yöntem olan yarı yapılandırılmış görüşme, açık uçlu soruların bulunduğu tekniktir. Katılımcıların bir konu ile ilgili duygularını, düşüncelerini, bilgi düzeylerini ve deneyimlerini derinlemesine incelemektedir (Johnson & Christensen, 2008). Araştırma kapsamında, öğretmenlerin, ebeveynlerin ve çocukların uzaktan eğitime ilişkin görüş ve deneyimlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu bağlamda, görüşme soruları hazırlayabilmek amacıyla kapsamlı bir alan yazın incelemesi yapılmıştır. Alan yazın çalışması sonucunda, öğretmen, ebeveyn ve çocuk için toplamda 25 maddeden oluşan üç yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan formlar okul öncesi eğitimi alanında çalışan yedi öğretim üyesine uzman görüşü almak amacıyla sunulmuştur. Uzmanlardan madde havuzunda yer alan soruları araştırmanın amacı doğrultusunda, amaç, kapsam açısından ve dil bilimsel açıdan değerlendirmesi istenmiştir. Uzmanlardan gelen dönütlere yönelik olarak maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Uzman görüşü ve araştırmanın amacı doğrultusunda görüşme soruları düzenlenmiştir. Bir sonraki aşamada görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini ve uygunluğunun analiz edilmesi amacıyla iki okul öncesi öğretmenine, bir ebeveyn ve bir çocuğa pilot uygulama yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Öğretmenlerin çalıştıkları okulun sosyoekonomik durumu MEB tarafından belirlenen, okulların bulunduğu bölgedeki hizmet puanı kistasına göre belirlenmiştir. Alan taraması sonucunda üç sosyoekonomik seviyeye ait uzaktan eğitim yapan okul yöneticileri aracılığıyla okul öncesi öğretmenlerine

ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinden, aynı öğretmenlerin sınıfındaki bir çocuk ve ebeveynlerinden gönüllülük esasıyla araştırmaya katılmak isteyen kişilerle görüşülerek görüşmenin yapılacağı tarihler ve saatler belirlenmiştir. Görüşmeler pandemi nedeniyle okulların kapalı olmasından dolayı Zoom programıyla bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Çocuklardan veri toplamadan önce her çocukla birer oturum yapılarak, tanışma etkinlikleri ve oyunlar oynanmıştır. Görüşülen ortamların sessiz, aydınlık ve ferah olmasına, görüşmecinin dikkatinin dağılabileceği herhangi bir durumun olmamasına dikkat edilmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Öğretmenler, ebeveynler ve çocuklar ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde, elde edilen verileri açıklamaya yönelik kavramlara ulaşılmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu süreçte görüşmelere ait ses kayıtları ve notlar transkript edilerek yazılı hale dönüştürülmüştür. Araştırma verilerini; 1.280 dakika süren görüşmelerden elde edilen 123 sayfa görüşme kaydı oluşturmaktadır. Ham veriler birçok kez okunarak kodlanmıştır. Veriler kodlandıktan sonra ilişkili ve benzer veriler aynı kod altında birleştirilerek alt kategoriler oluşturulmuştur. Bu işlemde sonra bütün veriler tekrar okunup ilişkili olan alt kategoriler aynı grupta birleştirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşlerine yönelik bir gerçeklik ortaya koyabilmek amacıyla ham metin verilerinden alıntılar sunulmuştur. Bu doğrultuda öğretmenlere (Ö1, Ö2, Ö3 vb.), ebeveynlere (E1, E2, E3 vb.), çocuklara (Ç1, Ç2, Ç3 vb.) birer kod verilerek doğrudan alıntılar aracılığıyla görüşleri yansıtılmıştır. Ham verilerden oluşturulan kodlar, alt kategoriler ve kategoriler uzman görüşüne sunulularak fikir birliğine varılmıştır. Analizler sistemli ve düzenli bir şekilde yapılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde inandırıcılığın sağlanması için katılımcı ile uzun süreli etkileşim kurulmasına özen gösterilmiştir. Görüşmeler esnasında katılımcıların araştırmacıdan ve ortamdan etkilenmemesi adına araştırmacı tüm katılımcılara mümkün olduğunca fazla vakit ayırmıştır. Ayrıca görüşme kaydına başlamadan önce katılımcılara içerik hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş, katılımcıların tüm soruları içtenlikle cevaplandırılmıştır. Katılımcıların rahat hissetmesi ve içten cevap vermeleri için görüşme başlamadan samimi bir ortam kurulmasına dikkat edilmiştir. Onaylanabilirliğin sağlanması amacıyla araştırmacının katılımcılarından elde edilen veriler doğrudan alıntı ile okuyucuya sunulmuştur. Araştırmacının güvenilirliğinin sağlanması için katılımcıların çalışmaya gönüllü katılmaları esas alınmıştır. Çalışma grubu öğretmenlerden toplanan veriler için ek kodlayıcı kullanılmıştır. Güvenilebilirlik maddesi araştırma bulgularına ulaşılan sürecin şeffaf bir şekilde aktarılması ile sağlanmaktadır. Bu araştırmada ise araştırmacının yöntemi, araştırma verilerinin toplanması ve verilerin analiz süreçleri gibi araştırmaya dahil olan tüm adımlar ayrıntılı betimlenmiştir. Süreç içerisinde uzman görüşünden sıkça yararlanılmış, güvenilirlik sağlamak amacıyla düzeltmeler dikkatli bir şekilde yapılmıştır. Yine güvenilirliği arttırmak için araştırmacı ses kayıtlarına başvurmuştur

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 01.03.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-95704281-604.02.02-42987

3. BULGULAR

Araştırmada sırasıyla uzaktan eğitim veren okul öncesi öğretmenlerinin, ebeveynlerin ve çocukların bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş ve Deneyimleri

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim sürecinde hangi programı kullandıkları ve bu programı tercih etme nedenleri konusunda Whatsapp ve Zoom programları kullandıklarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları program ve tercih nedenine ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandığı Program ve Tercih Nedeni

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Zoom	Gönüllü	Ses-görüntü kullanışlılığı (Ö10)
		Ekran paylaşımı (Ö8, Ö10, Ö22)
		Katılımcı sayısı (Ö5, Ö8, Ö13, Ö16, Ö18, Ö23)
		Sınırsız süre (Ö2, Ö14, Ö23)
		Öğretmen hâkim (Ö6, Ö8, Ö10, Ö17)
		Veli hakim (Ö21)
		Link paylaşımı (Ö2, Ö14, Ö16)
	Zorunlu	Aktif kullanılan program (Ö5, Ö9, Ö13, Ö18, Ö19, Ö21)
Whatsapp	Gönüllü	Okul kararı (Ö3,Ö4,Ö11,Ö12,Ö20)
		Velilerin ulaşım kolaylığı(Ö1,Ö7,Ö15)
		Bilgisayar/tablet yok (Ö1)

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde Zoom ve Whatsapp programlarını kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin uzaktan eğitimde en çok kullandıkları program Zoom’dur. Zoom kategorisinde tercih nedeni olarak gönüllü-öğretmenlerin kendi istekleri ve zorunlu-okul yönetimi tarafından belirlenen programı kullandıkları saptanmıştır. Sıklık sırasına göre programa girebilen katılımcı sayısının çok olması, genel olarak en çok tercih edilen program olması, öğretmenin bildiği bir program olması, okul idaresi tarafından kullanılması kararlaştırılan program olması, ekran paylaşımı özelliği, süre sınırının olmaması, ses-görüntü kalitesinin yüksek olması ve ebeveynlerin, diğer çocuklarının da canlı derslere girmesinden dolayı bildiği bir uygulama olması şeklinde tercih nedenlerini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö3: *“Zoom üzerinden gerçekleştirdim. Çünkü okul idaresince öyle karar verdik. Direkt zoom programından bağlandım.”*

Ö10: *“Zoom kullandım. Hem görüntülü olması hem de kullanımını bildiğim için tercih ettim. Çünkü kitabı ekrana yansıtmak, müzik açıp göstererek dinletmek daha kolaydı. Bir de ekran büyük olduğundan tüm çocukları görebildiğim için daha iyiydi.”*

Çalışma grubundaki öğretmenlerin uzaktan eğitimde kullandıkları diğer program Whatsapp’tır. Whatsapp programı kategorisi altında gönüllü tercih alt kategorisine ulaşılmıştır. Tercih nedeni olarak sıklık sırasına göre; ebeveynlerin ulaşabileceği en kolay uygulama olması ve çocukların tablet/bilgisayar gibi cihazlarının olmamasından dolayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Aşağıda seçilen program ve tercih nedenine yönelik öğretmenlerin ifadelerinden alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: *“Telefonla Whatsapp üzerinden canlı ders yaptım. Bunun nedeni de öğrencilerin çoğunluğunda kişisel bilgisayarın olmaması. Ailelerde birer tane telefon var zaten çoğunlukla. Ders saatinde olanak sağlayıp o şekilde görüşme sağladık. Whatsapp üzerinden bağlantı kurmamızın asıl nedeni buydu hepsine ulaşabilmesi için aslında.”*

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik sağlık, eğitim, sosyal, teknoloji kategorilerine ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin avantajlarına ilişkin kategoriler, alt kategoriler ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Uzaktan Eğitimin Avantajları

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Sosyal	Aile	Aile-öğretmen iletişimi (Ö2,Ö13)
		Aile katılımı (Ö2,Ö6,Ö7,Ö8,Ö18,Ö19,Ö22)
	Güven	Ev ortamı (Ö9,Ö21) Yalnız olmama hissi (Ö4,Ö13,Ö20)
Teknoloji	Ait olma	Ortak teknoloji dili (Ö9) Okul-çocuk bağı (Ö15,Ö20)
	Teknik imkân	Teknoloji kullanımı (Ö6,Ö12,Ö16,Ö23)
	Kullanışlılık	Zaman tasarrufu (Ö10) Video-görsel paylaşımı(Ö5,Ö8,Ö12,Ö16) Esnek zaman aralığı (Ö5,Ö11,Ö19) Hava koşulları (Ö10)
Eğitim	Çocuğa yönelik	Bireysel değerlendirme (Ö2,Ö17,19) Devamlılık (Ö3)
	Sürece yönelik	Evde materyal çeşitliliği (Ö8, Ö10) Evde çocuğu destekleme (Ö3,Ö8,Ö17)
Sağlık	Korunma	Kronik Hasta (Ö1,Ö9,Ö12,Ö14) Covid-19 bulaşma (Ö1)

Tablo 2’ye göre öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitimin sosyal yönden avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; aile, güven ve ait olma alt kategorilerine ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre uzaktan eğitim sürecinin; aile katılımını arttırdığını, ebeveyn-öğretmen iletişimini arttırdığını, çocukların evden etkinliklere katılmasının kendilerini güvende hissetmelerini sağladığını, pandemi sürecinde çocukların kendilerini yalnız hissetmediklerini, okul-çocuk bağının devam ettiğini ve Türkçe bilmeyen mülteci çocuklarla ortak teknoloji dili ile uzaktan eğitimin sürdürüldüğünü ifade etmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö2: “Bire birde aileleriyle daha fazla görüşme imkânım oldu. Böylelikle daha önce yüz yüze eğitimdeyken çok fazla, eğitimin ailelerin umurunda olduğunu düşünmüyorum ama bu süreçte mecbur kaldılar görüşmek için. Dolayısıyla daha işbirliği içinde ilerleyebildik ailelerle.”

Öğretmenler uzaktan eğitimin teknoloji açısından avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; yüz yüze eğitime kıyasla teknik imkân sağladığı ve kullanışlılık kategorilerine ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre; her konuda video-görsel paylaşımı imkânı sağladığını, teknolojiyi daha faydalı ve verimli şekilde kullanmayı sağladığını, yüz yüze eğitime göre daha esnek saatlerde ders yapabılme imkânı, okula gidiş-geliş konusunda zaman tasarrufu sağladığını ve olumsuz hava şartlarından etkilenmediğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö10: *“Zaman kaybını önlüyordu. Okula git gel, yol süreci, çocukların okula gelip gitmeleri sorunu olmuyordu. Bazen çocuk evden çıkıp okula gelmek istemiyor ya da hava soğuk oluyor, bunlar bir şekilde etkiliyordu bunlar bu yüzden avantaj oldu.”*

Ö19: *“Öğrencilere istediğin anda ve zamanda ulaşabilmek olumlu bir yönüydü.”*

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinin eğitim açısından avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; çocuğa ve sürece yönelik avantajlarının olduğuna ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre, ebeveynler bu süreçte çocuklarıyla eğitim alanında daha çok ilgilendiklerini, evde bulunan materyallerin çeşitliliğinin (mutfak araç-gereçleri, pamuk, maşa, sebze-meyve vs.) çok olduğunu, bireysel değerlendirmelerin daha sık yapılabildiğini ve derse devam durumunun daha aktif olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö17: *“Çocuklar bireysel olarak değerlendirilme ve eğitim imkânı alma fırsatı buldu. Benim sınıfta 10 çocukla ilgilenmem zor oluyordu. Ama uzaktan eğitimde hem ben vardım hem de çocuğun anne ve babasının yanında olması birebir eğitim alma, gelişiminin ilerlemesine göre eğitim alma fırsatı oldu.”*

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinin sağlık açısından avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında öğretmenler; virüsten korunmalarını sağladığını ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; kronik hastalıkları olduğu için riskten kaçınmalarını sağladığını ve virüsün bulaşma riskini azalttığını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö9: *“Bu virüs sağlık açısından temasla, nefesle geçiyor. İnsanların birbirinden uzak kalması gerekiyor. Bu yüzden de uzaktan eğitim bir avantajdı.”*

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin öğrenme süreci, çocuk, öğretmen ve ebeveyn kategorilerine ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin kategoriler, alt kategoriler ve kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3’e göre öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitimin öğrenme sürecine ilişkin dezavantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; canlı ders sürecine yönelik, eğitim programına ve teknik aksaklıklara ilişkin dezavantajlar yaşadıklarına ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre; canlı derse katılmak için çocukların cihazlarının ve internetinin olmadığını, canlı ders sırasında çocukların aynı anda çevrim içi ortamda konuşmasından dolayı gürültü kirliliği oluşturduğunu, uzaktan eğitimde uygulanabilecek etkinlik türünün sınırlı olduğunu, Bakanlık tarafından uzaktan okul öncesi eğitim için belirlenen canlı ders süresinin az olduğunu, evinde tek cihazı olan çocukların derslerinin kardeşleriyle aynı saatte olmasından dolayı katılımın azaldığını, etkinliklerde kullanılacak kırtasiye malzemelerinin (karton, eva, boya kalemleri, yapıştırıcı, el işi kağıdı vs.) evde olmamasının yarattığı dezavantaj durumlarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö8: *“Bütün öğrencilerin katılamaması dezavantajdı. Mesela sebebi de evde yeterince araç gerecin bulunmaması işte Evde bir tane telefon var o yüzden katılamadılar. Birkaç öğrencimin katılmadığını biliyorum. Onun dışında ders esnasında çocukların aynı anda konuşması, iletişime geçmeyi zorlaştırdı.”*

Ö13: *“İnternet problemlerinden dolayı derse giremeyenler oldu. Çok kardeş olanlarda aynı saatte derse giremedi.”*

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Kategori	Alt kategori	Kodlar
	Canlı Ders Süreci	Cihaz eksikliği (Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10) İnternet eksikliği (Ö1,Ö2,Ö6,Ö7,Ö10,Ö13) Gürültülü ortam (Ö2,Ö8,Ö10,Ö23) Kırtasiye malzemesi eksikliği (Ö1,Ö2,Ö7)
	Eğitim Programı	Etkileşimsiz etkinlik (Ö6,Ö7) Etkinlik türü sınırı (Ö2,Ö8,Ö11,Ö20,Ö22) Ders süre sınırı (Ö1,Ö2,Ö4,Ö11,Ö12,Ö13,Ö20)
	Teknik Aksaklık	Ders çakışması (Ö2,Ö6,Ö10,Ö13)
	Çocuk	Beden Dili
Eğitim-Öğretim		Katılım az (Ö6,Ö7,Ö8,Ö9) Takip edememe(Ö9) Sosyalleşememe(Ö13,Ö15,Ö17,Ö22) Okul-çocuk bağı (Ö9)
Uzaktan Eğitim		Odaklanamama(Ö18,Ö20) Ekran maruz kalma (Ö6,Ö15,Ö16,Ö17)
Öğretmen	Canlı Ders	Gözlem yok(Ö13,Ö16,Ö21,Ö23) Anında dönüt yok(Ö2,Ö5,Ö10)
	Etkili İletişim	Dil sorunu(Ö7,Ö12) Odaklanamama (Ö2) İletişim kopukluğu (Ö5,Ö12)
Ebeveyn	Tutum	İlgisiz ebeveyn (Ö4,Ö5,Ö13,Ö14,Ö19) Çalışan ebeveyn(Ö3,Ö6)
	Davranış	Teknolojik bilgi eksikliği (Ö2) Ebeveynlerin etkinliğe müdahalesi (Ö10)

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenler uzaktan eğitim sürecinin çocuklar açısından bazı dezavantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; beden dili, eğitim öğretim, uzaktan eğitime ilişkin alt kategorileri oluşturulmuştur. Sıklık sırasına göre; uzaktan eğitimde çocuklarla fiziksel/yakın temas ve göz temasının kurulamadığını, çocukların bu süreçte sosyalleşemediğini, uzaktan eğitime düzenli devam etmediklerini, öğretmenler çocukları tüm gelişim alanları açısından detaylı olarak gözleyemediklerini,

düzenli olarak takip edemediklerini, okul-çocuk bağıının zayıfladığını, çocukların canlı derslere odaklanmadığını ve ekrana maruz kalma sürelerinin arttığını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö15: “Özellikle çocukların ekran başında kalma süreleri dezavantajdı. Biz daha çok dokunarak, çocuklarla temasa geçerek bir şeyleri kalıcı ve verimli hale getiriyorduk. Ama bu ekran başında çok çok zor oluyor. Bu dönemde ekran başında kalmaları için verdiğimiz süre en fazla 40 dakika iken şuan derslerden dolayı iki katına çıkarmak durumunda kaldık. . Sosyallik açısından çok dezavantaj oldu.”

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinin öğretmen açısından dezavantajları olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; canlı ders ve etkili iletişime yönelik dezavantajlar yaşadıklarına ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre; çocukları bireysel olarak süreçte gözlemleyemediklerini, dolayısıyla anında dönüt veremediklerini, Türkçe bilmeyen çocuklarla uzaktan eğitimde anlaşamadıklarını, iletişim kopukluğu yaşadıklarını, ders esnasında çocukların aynı anda konuşmasından dolayı etkinliğe odaklanamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö12: “Sınıfımda Suriyeli çocuk sayısı çok fazla. Yüz yüze eğitimdeyken en azından jest ve mimiklerimizle anlaşabiliyorduk. Uzaktan eğitimde böyle bir şansımız olmadı.”

Ö21: “Okul öncesi için en büyük dezavantaj çocukların özbakım, psikomotor becerilerini değerlendirememek, bu alanlara dair gözlemlerin kısıtlı olmasıydı.”

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde ebeveynlerden kaynaklanan dezavantajlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategori altında; tutum ve davranışa yönelik dezavantajlar yaşadıklarına ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre; bazı ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenmediğini, bazılarının çalıştığı için zaman ayıramadıklarını, canlı ders sırasında ebeveynlerin etkinliğe müdahale ettiklerini, teknolojiyi kullanmada zayıf olduklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö10: “Mesela bir şey soruyorum, çocuğun neyi ne kadar bildiğini öğrenmek için. Aileleri yanında cevap veriyor. Onların müdahale etmesi çok zordu ve inanılmaz kötü etkiledi.”

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitimde yaşadıkları zorluklara yönelik sınırlı yöntem/teknikler, teknik sorunlar ve uzaktan eğitim süreci kategorilerine ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin zorluklarına ilişkin kategoriler, alt kategoriler ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadıkları Zorluklar

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Sınırlı Yöntem/Teknikler	Geleneksel	Düz anlatım (Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö18) Gösteri (Ö2,Ö8) Sunum (Ö2,Ö4,Ö11,Ö13,Ö14,Ö20,Ö21,22) Gösterip-yaptırma(Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö12,Ö15,Ö16)
	Çağdaş	Beyin fırtınası (Ö1,Ö3) Soru-cevap (Ö3,Ö5,12) Rol oynama (Ö3) Etkileşimli kitap okuma (Ö4,Ö5,Ö7,Ö8,Ö10,Ö16,Ö20)

Tablo 4’e göre öğretmenler uzaktan eğitimde kullanılan yöntem/teknik açısından zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca dezavantajlarda belirttikleri durumları da zorluk olarak yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategori altında daha çok geleneksel teknikler kullanmak zorunda kaldıkları, çağdaş tekniklere daha az yer verdikleri bilgisine ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre kullanılan yöntem/teknikler;

düz anlatım, sunum, gösterip-yaptırma, kitap okuma, beyin fırtınası, soru-cevap, gösteri, rol oynama şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö1: "Uyguladığımız etkinliklerde çoğunlukla ekran önünde olduğu için daha çok anlatma, gösterip yaptırma, beyin fırtınası kullanılabilir. Onun dışında drama etkinliğine çok fazla yer veremedim bu ne kadar mümkün olabilirdi."

Ö15: "Teknik olarak gösterip yaptırma çok kullanıldı. Ben ekran başında gösteriyordum, onlar beni izliyordu daha sonra beraber yapmaya çalışıyorduk. Onun dışında yüz yüze eğitim de olduğu gibi çok fazla teknik kullanamadık. Ben yüz yüze en çok dramayı kullanıyordum uzaktan eğitimde bunu yapamadım."

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde uzaktan eğitim sürecine ilişkin önerileri; çocuklara yönelik uzaktan eğitim programına yönelik, hibrit eğitim ve ailelere yönelik kategorilerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Öğretmen bakış açısıyla uzaktan eğitim süreci önerilerine ilişkin kategoriler ve kodlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Önerileri

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Çocuklara Yönelik	Teknik destek	İnternet(Ö1,Ö2,Ö6,Ö7,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23)
		Cihaz (Ö1,Ö2,Ö6,Ö9,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23)
	Kurallar	Malzeme (Ö2,Ö3,Ö15)
		Kaynak kitap (Ö10,Ö15)
Uzaktan Eğitim Programına Yönelik	Ek Düzenleme	Zorunlu katılım (Ö5,Ö18)
		Program kullanımını tanıtmaya (Ö2,Ö10,Ö23)
	İçeriği Geliştirme	İnteraktif program(Ö2,Ö8,Ö9,Ö19)
		Türkçe program (Ö12)
Hibrit Eğitim	Çocuk	Uzaktan eğitime uygun oö programı (Ö21)
		İçeriği güncelleme (Ö5,Ö6,Ö9,Ö10,Ö21)
	Süreç	İçerik tanıtımı (Ö6,Ö7,Ö10,Ö21)
		EBA TV'yi geliştirme (Ö4,Ö6,Ö8)
Ailelere Yönelik	Eğitim	EBA programını güncelleme(Ö7,Ö10,Ö11,Ö20,Ö21)
		FATİH projesi sürdürme (Ö23)
Ailelere Yönelik	Çocuk	Örgün eğitime destek (Ö1,Ö2,Ö6,Ö7,Ö9,Ö19,Ö22,Ö23)
		Çocuk-teknoloji bağı (Ö5,Ö12,Ö21)
	Süreç	Öğrenme güçlüğü (Ö2)
		Devamsızlığa alternatif (Ö15,Ö16)
Ailelere Yönelik	Eğitim	Aile katılımı (Ö21)
		Uyum haftası (Ö9)
Ailelere Yönelik	Eğitim	Teknoloji kullanımı (Ö6,Ö9,Ö10,Ö21)
		Okul öncesi eğitimin önemi (Ö9,Ö18,Ö19)

Tablo 5'e göre öğretmenler çocuklara yönelik teknik destek ve kuralların konulmasına ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Sıklık sırasına göre; çocuklara derse katılımlarını sağlamak amacıyla internet ve cihaz sağlanmasını, canlı ders sırasında daha verimli olması için etkinliklerde kullanmak üzere malzemeler ve kaynak kitap temin edilmesini, derslere katılımın yüz yüze de olduğu gibi zorunlu tutularak

devamsızlığın engellenmesi gerektiği bulgularına ulaşılmıştır. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö2: *“Dezavantajlı bölgedeki çocuklar için tablet, internet gibi kaynakların sağlanması kesinlikle gerekiyor. Çocuklarda okul öncesi için büyük bir malzeme eksikliği var ve bunun da tamamlanması gerekiyor.”*

Öğretmenler uzaktan eğitim programının iyileştirilmesine yönelik ek düzenlemeler ve içeriği geliştirmeye ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Sıklık sırasına göre; uzaktan eğitimde kullanılacak olan programın öncelikle öğretmenlere tanıtılması, nasıl kullanılacağına dair eğitimler verilmesi, interaktif yani internet gerektirmeyen uygulamaların hazırlanması, eğitim programının içeriğinin uzaktan eğitime uygun olarak geliştirilmesini, EBA TV’deki yayınların geliştirilmesini, FATİH projesini uygulamaya devam edilmesini, Türkçe uzaktan eğitim programları hazırlanmasına yönelik önerileri ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö21: *“EBA platformunu daha iyileştirmeye çalışarak, öğretmenlere eğitimler verirdim. Sadece bilgisayarı açmayı kapatmayı bilen öğretmenlerimiz var. Bu konuda onlara eğitimler sağladım. Ayrıca okul öncesi eğitim programı uzaktan eğitime yönelik kazanımlar ile güncellenebilir.”*

Öğretmenler pandemiden sonra da uzaktan eğitimin örgün eğitimle birlikte kullanılmasının faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Bu kategori altında çocuklara ve sürece yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Sıklık sırasına göre; uzaktan eğitim örgün eğitimin tamamlayıcısı olarak yüz yüze eğitimde yetişmeyen sürece ek olarak kullanılabileceğini, çocukların teknoloji ile bağının verimli bir şekilde kullanılmasına katkı sağlayacağını, devamsızlık yapmak zorunda olan çocuklara ve öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklara ekstra eğitim imkânı sunacağını, aile katılımı etkinliklerini kolaylaştıracağını ve uyum haftasında çocukların öğretmeniyle bağ kurması için başlangıçta uzaktan eğitim kullanılmasının faydalı olacağına ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö5: *“Teknoloji anlamında çocuklar ve öğretmenlerin gelişmesi önemli. Karma bir şekilde yapmak bu süreçten sonrası içinde devam edilebilir.”*

Ö15: *“O gün okula gelemeyen öğrenci için bu durum suistimal edilmemek kaydıyla yapılabilir. Belli bir sebepten dolayı okula devam edemeyen durumlarda uzaktan eğitimle desteklenmeli.”*

Öğretmenler ailelere uzaktan eğitime yönelik eğitimler verilmesinin faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; teknoloji kullanmaya, canlı derslerde kullanılan programın tanıtılmasına ve okul öncesi eğitimin önemine ilişkin eğitimler verilmesini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

Ö9: *“Okul öncesi dönemdeki çocuklara yardımcı olmak için ailelere bu konuda özellikle sorumluluk verilmelidir. Aileler kendilerini geliştirmelidir teknoloji açısından. Ayrıca okul öncesi eğitim önemsenmiyor, bunun bilinci kazandırılmalıdır.”*

3.2. Ebeveynlerin Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüş Ve Deneyimleri

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim yapılmasına yönelik görüşlerinde olumlu ve olumsuz kategorilerine ulaşılmıştır. Ebeveynlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerine ilişkin kategoriler, alt kategoriler ve bu alt kategorilere ait kodlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Pandemi Sürecinde Yapılan Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Ebeveyn Görüşleri

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Olumsuz	Çocuk	Öğretmeni takip edememe (E1) Üzülme (E2) Sıkılma (E3,E4,E7,E8,E9,E10,E15) Dikkat süresi (E3,E7,E17) Odaklanamama (E2,E7,E8,E9,E13,E14,E17) Öğrendiklerini unutma (E9) Davranış problemi (E9,E12) Soyut (E3) Sosyalleşememe (E18)
	Ebeveyn	Zorlanma (E3,E4,E6,E10,E11,E12,E13,E14,E15,E18) Dersi açamama (E4,E18) Yönerge verememe (E1,E5,E9,E11) Ek zaman ayırma (E10,E12)
	Eğitim Sistemi	Etkileşimsiz süreç (E4,E14) Yüz yüze gibi değil (E1,E2,E11,E12,E15,E16,E17) Verimsiz(E3,E5,E6,E9,E11,E12, E17)
	Teknik Sorunlar	Canlı derste kopukluk (E3,E5,E10,E11,E14,E16,E17) Ses kalitesi (E3,E14) Görüntü kalitesi (E3,E14)
Olumlu	Eğitim	Eğitimin aksamaması(E2,E3,E7,E8,E10,E11,E13) Ev ortamı güveni (E5) Alternatif eğitim (E10)
	Sağlık	Salgından korunma (E4,E9,E16)
	Çocuk	Verimli zaman (E6,E12,E15) Çocuğu tanıma (E12)

Tablo 6'ya göre ebeveynler uzaktan eğitim uygulamalarının çoğunlukla olumsuz etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategori altında çocuklar, ebeveyn, eğitim sistemi ve teknik sorunların yaşandığını belirtmişlerdir. Sıklık sırasına göre; uzaktan eğitim sürecinde çocukların canlı derse odaklanamadıkları, çabuk sıkıldıkları, dikkat sürelerinin kısa olduğu, davranış problemlerinin arttığı, sosyalleşemedikleri, yüz yüze olmadığı için sürecin soyutlaştığı bulgularına ulaşılmıştır. Ebeveynler ise bu süreçte çocukların eğitimleriyle ilgilendiklerinde daha fazla zorlandıklarını, öğretmenin ifade ettiği gibi yönergeler veremediklerini, çocuklara ek zaman ayırmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Teknik açıdan ise bağlantı kopukluklarının olduğunu, ses ve görüntü kalitesinin zayıf olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda ebeveynlerden alıntılara yer verilmiştir.

E3: "Özellikle okul öncesi eğitim için uzaktan eğitim oldukça yetersiz çünkü bu çocukların sosyalleşmesi, 5 duyuya hitap eden öğrenim şeklinde olması gerekiyor eğitimin. Somut kavramlar döneminde oldukları için bu interaktif dünya onlara oldukça soyut geliyor."

E5: "Öğretmenin gönderdiklerini anlatmaya çalışıyordum ama onun gibi anlatamıyordum."

Ebeveynler uzaktan eğitim uygulamalarının olumlu etkilerinin de olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategori altında eğitim, sağlık ve çocuk açısından olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır. Sıklık sırasına göre; uzaktan eğitim sayesinde eğitimin aksamadığını, ev ortamında çocukların daha rahat olduklarını, alternatif bir eğitim yönteminin yaygınlaştığını, salgın açısından çocukların kalabalık sınıf ortamına

girmemesini sağladığını, ebeveynlerin çocuklarıyla verimli zamanlar geçirdiğini ve çocuklarını tanıma fırsatı bulduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda ebeveynlerden alıntılara yer verilmiştir.

E2: “Aslında hiç olmamasındansa böyle olmasının daha iyi olduğunu düşünüyorum.”

E9: “Şu durumda uzaktan eğitimi kaldırıp yüz yüze eğitimde verseler ben çocuğumu göndermem. Benim için eğitimden önce sağlık geliyor.”

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin görüşlerde verimli ve verimsiz kategorilerine ulaşılmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine ilişkin kategoriler, alt-kategoriler ve bu alt kategorilere ait kodlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Pandemi Sürecinde Yapılan Uzaktan Eğitimin Verimliliğine İlişkin Ebeveyn Görüşleri

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Verimsiz	Çocuk	Odaklanamama (E17)
		Sosyalleşememe (E10,E16)
		Eski bilgileri unutma (E5)
		Yönergeyi anlamama (E6)
Verimsiz	Ebeveyn Program	Ebeveynlerin derse müdahalesi (E12)
		Etkili eğitim yok (E1)
		Teknik aksaklık (E3,E8)
		Yetersiz içerik (E8,E18)
Verimli	Öğretmen	Canlı ders süresinin sınırı (E13,E18)
		İmkanlar (E2,E7,E13,E16)
		Kaliteli etkinlik (E2,E11,E15)
		Tutum (E4,E15)
Verimli	Çocuk	İletişim şekli (E4,E14,E15)
		Dil gelişimi (E11)
Verimli	Çocuk	Eğlenceli öğrenme (E12)

Tablo 7’ye göre ebeveynler uzaktan eğitimin çoğunlukla verimsiz olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kategori altında çocuk, ebeveyn ve program açısından verimsiz yönlerinin olduğuna ulaşılmıştır. Sıklık sırasına göre; uygulanan uzaktan eğitim programının içeriğinin yetersiz olduğunu, canlı ders sürelerinin az olduğunu, sık sık teknik aksaklıkların yaşandığını, çocukların sosyalleşemediğini, odaklanamadığını, eski bilgilerini unuttuğunu ve canlı dersler sırasında ebeveynlerin çocuklara müdahale etmesinden dolayı verimsiz geçtiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda ebeveynlerden alıntılara yer verilmiştir.

E12: “Yarım saatte çocuklar birbirine merhaba diyene kadar öğretmen ortalığı sakinleştirene kadar 15 dk geçiyor. Ders sırasında anne babalar müdahale ediyor. Sorulan sorulara anne baba kendi çocuğu bilsin istiyor ve müdahale ediyor.”

Ebeveynler uzaktan eğitimin öğretmen ve çocuk açısından verimli buldukları yönlerini de ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; imkânlar doğrultusunda uzaktan eğitimin verimli geçtiğini, kaliteli etkinlikler uygulandığını, öğretmenin iletişim şekli ve tutumunun süreci verimli hale getirdiğini, çocukların dil gelişimini olumlu etkilediğine ulaşılmıştır. Aşağıda ebeveynlerden alıntılara yer verilmiştir.

E11: “Gelişmeler oldu. Konuşması arttı düzeldi.”

E15: “Biraz öğretmenimizle alakalıydı bizim şansımıza. Öğretmenimiz bizi hiç boş bırakmadı. Tatillerde, ders yapmadığımız zaman bile çocukları Whatsapp üzerinden bir araya toplayıp konuştu, oyun kurdu, birbirleriyle iletişimini hiç koparmadı.”

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim sürecinde çocuklarına destek olmalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, evde eğitim uygulamaları ve program kullanma bilgisi alt kategorilerine ulaşılmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine ilişkin kategoriler, alt-kategoriler ve bu alt kategorilere ait kodlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Pandemi Sürecinde Ebeveynlerin Çocuklarının Eğitimine Yönelik Destekleri

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Evde Eğitim Uygulamaları	Canlı Ders	Dersi cihazdan açma (E1,E2,E3,E4,E5,E6,E7,E8,E9,E10,E11,E12,E17,E18)
	Öncesi Destek	Malzemeleri hazırlama (E3,E4,E10,E11)
	Canlı Ders	Makas çalışmaları (E1,E8,E14) Kitap sayfası açma (E11,E16)
	Sırası Destek	Matematik etkinlikleri (E9,E16)
		Öğretmenin destek istemesi (E15) Ekstra ilgilenme (E1,E14,E18) Oyun oynama (E2,E9,E14,E16) Yeni kelime öğrenme (E9)
	Canlı Ders	Kitap okuma (E9)
	Dışı Destek	Pandemi sürecini anlatma (E4) Boş oda sağlama (E6) Tablet kılıfı (E15) Ortamı güzelleştirme (E15)

Tablo 8'e göre ebeveynler, çocuklarına canlı dersten önce, canlı ders esnasında ve canlı ders dışında destekte bulduklarını ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; canlı ders saatinde derse bağlanma işlemlerini yaptıklarını, öğretmen tarafından istenen malzemeleri hazırlamaya yardım ettiklerini, canlı ders esnasında etkinliklere yardım ettiklerini, çalışma kitabında sayfa numarasını açtıklarını, canlı ders dışında oyunlar oynadıklarını, ekstra zaman ayırdıklarını, etkinlikler yaptıklarını, çocuğun fiziksel ortamdaki konforunu sağlamak amacıyla boş oda ayarladıklarını, tablet kılıfı temin ettiklerini ve ortamı güzelleştirerek çocukların derslere daha istekli katılmalarını sağlamaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

E6: "Sürekli ona çalışabileceği boş oda ayarlamaya çalışıyordum. Bazen etkinliklerde yardım istiyor. Dersi ben açıyorum o zaman yardım istiyor."

E10: "İlk başlarda açtığımız zaman, malzemeleri hazırlayacağımız zaman yardım istiyor. Sonrasında kendisi yapıyordu beni yanından gönderiyordu. Bilgisayar veya tableten giriş yapıp sonra ona bırakıyoruz."

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerle yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim sürecinde ebeveyn-çocuk ilişkisine yönelik görüşler incelendiğinde, olumlu ve olumsuz yönde alt kategorilere ulaşılmıştır. Ebeveynlerin görüşlerine ilişkin kategoriler, alt-kategoriler ve bu alt kategorilere ait kodlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9'a göre ebeveynler çoğunlukla çocuklarıyla olumsuz yönde ilişkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Sıklık sırasına göre; pandemi ve uzaktan eğitimden dolayı ebeveynlerin sosyal hayatının kısıtlandığını, çocukların sürekli evde olmalarından dolayı sorumluluklarının arttığını, her çocuğuna ayrı zaman ayırmak durumunda kaldığını, tüm yükün annelere kaldığını, sürecin yorucu ve yıpratıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuklar açısından ise bu süreçte çocukların tembelleştiklerini, eğitimden geri kaldıklarını, annelerine bağımlı olduklarını ve enerjilerini atamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda ebeveynlerden alıntılara yer verilmiştir.

E6: "Sürekli evdeyiz. Çocuklar her konuda bizi zorladı. Babaları da işe gidiyor, sürekli çalışıyor. Evde sadece ben ve çocuklar oluyoruz. Evde elimden geldiğince boyama yaptırıyorum, etkinlik yaptırıyorum."

Tablo 9.*Pandemi Sürecinde Ebeveynlerin Ebeveyn-Çocuk İlişkisine Yönelik Deneyimleri*

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Olumlu	Duygusal Bağ	Güçlü bağ (E7,E14)
		Çocuğu tanıma fırsatı (E18)
	Günlük Rutin	Çocukla etkileşim (E9)
		Oyun oynama (E1,E12)
Olumsuz	Ebeveyn	Normal rutin (E11)
		Güzel vakit geçirme (E1,E4,E7,E12)
		Yıpratıcı (E2,E13)
		Sosyal hayat eksikliği (E2,E6,E9,E16)
		Sorumluluklarda artış (E2,E5,E6,E9,E10,E13)
	Çocuk	Yorucu (E3,E10,E17)
		Her çocuğa ayrı zaman(E3,E5,E13)
		Anne sorumluluğu (E6,E10,E13)
		Eğitimde gerileme (E8)
		Anne bağımlılığı (E15)
		Tembelleşme (E15)
		Fazla enerji (E16)
		Ebeveynin öğretimde yetersizliği (E8,E13)

Ebeveynler uzaktan eğitim sürecinde çocuklarıyla duygusal bağ ve günlük rutin alt kategorilerinde olumlu yönde gelişen ilişkilerinin olduğunu da ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; çocuklarıyla daha çok duygusal bağ kurduklarını, tanıma fırsatı bulduklarını, çocukla etkileşim kurarak oyunlar oynadıklarını, güzel vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin öğretmenlerden alıntılara yer verilmiştir.

E15: *“Daha fazla vakit geçirdik. Benle, babasıyla eğitici oyunlar oynadık. Beraber film izledik. Belli bir saat yaptık. Mesela ders saati, oyun saati gibi. Bir yandan da önceden yapamadığımız şeyleri yaptık. Beraber pasta yaptık. Oyunlar oynadık. Dolu dolu geçirdik.”*

4.3.Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüş Ve Deneyimleri

Çalışma grubunda yer alan çocuklarla yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim sürecinde canlı derse hazırlanma süreçlerine ilişkin verilere ulaşılmıştır. Çocukların uzaktan eğitime yönelik hazırlık bulguları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10.

Pandemi Sürecinde Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecinde Canlı Derse Hazırlanma Durumları

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Canlı Derse Yardım Eden		Anne(Ç1,Ç2,Ç3,Ç4,Ç5,Ç6,Ç9,Ç10,Ç11,Ç13,Ç14,Ç15,Ç16,Ç17) Baba (Ç12,Ç17) Abla (Ç8,Ç18) Abi (Ç17)
Canlı Derse Hazırlık	Araç-Gereç	Kalem (Ç1,Ç2,Ç5,Ç6,Ç7,Ç8,Ç11,Ç12,Ç13,Ç15,Ç16) Kitap(Ç1,Ç4,Ç5,Ç6,Ç7,Ç8,Ç11,Ç12,Ç13,Ç14,Ç15,Ç16,Ç17) Ödevleri hazırlama (Ç2) İstenen malzemeler(Ç4,Ç10,Ç14,Ç18) Boyalar (Ç6,Ç15) Dergiler (Ç13)
	Ortam	Bilgisayar açma (Ç3,Ç7)
	Düzenleme	Resim yapma (Ç3) Oyuncakları toplama (Ç17) Masayı hazırlama (Ç15) Saç tarama(Ç16)

Tablo 10'a göre çocuklara uzaktan eğitim sürecinde en çok anneleri destekte bulunmuştur. Okul öncesi eğitim alan çocuklar canlı dersten önce araç-gereç hazırlığı ve ortam düzenlemesi yaptıklarını ifade etmişlerdir. Sıklık sırasına göre; kalem, kitap, öğretmenin önceden istediği malzemeleri, boyaları, dergileri hazırladıklarını, bilgisayarı açtıklarını, resim yaptıklarını, oyuncaklarını topladıklarını, masayı hazırladıklarını ve saçlarını taradıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin çocuklardan alıntılara yer verilmiştir.

Ç3: "Dersten önce resim yaparım. Derse başlamadan önce bilgisayarı açıyorum, hazırlayıp bekliyorum."

Ç16: "Kitaplarımı hazırlıyorum. Kalemlerimi hazırlıyorum. Saçımı tarıyorum."

Tablo 11'e göre çocuklar uzaktan eğitim sürecinde canlı ders uygulamalarında sırasıyla en çok sanat etkinliği, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, Türkçe etkinlikleri, müzik etkinlikleri yapmışlardır. Aşağıda bu durumlara ilişkin çocuklardan alıntılara yer verilmiştir.

Tablo 11.*Pandemi Sürecinde Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Deneyimleri*

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Canlı Ders	Sanat Etkinliği	Taç yapma (Ç1)
		Resim (Ç3,Ç4,Ç12,Ç16,Ç18)
		Boyama (Ç5,Ç6,Ç7,Ç8,Ç13)
		Kelebek (Ç9)
		Uçak (Ç9)
		Dinozor (Ç18)
	Okuma-Yazmaya Hazırlık	Çizgi çalışması (Ç1,Ç6,Ç8,Ç10) Sesleri tanıma (Ç1,Ç18) El Ele kitap çalışması (Ç2,Ç3,Ç4,Ç7,Ç9,Ç11,Ç12,Ç16)
	Türkçe Etkinliği	Hikaye okuma (Ç1,Ç6,Ç7,Ç9,Ç14,Ç15,Ç17,Ç18) Tekerleme (Ç3,Ç15) Bilmece (Ç10,Ç12,Ç17,Ç18) Parmak oyunu (Ç10)
	Müzik Etkinliği	Şarkı söyleme (Ç1,Ç2,Ç3,Ç5,Ç6,Ç7,Ç14)
	Diğer etkinlik	Oyun oynama(Ç2,Ç3,Ç6,Ç8,Ç9,Ç11,Ç12,Ç15,Ç17,Ç18) Deney (Ç10,Ç14,Ç15) Geometrik şekiller(Ç12,Ç16) Sayı sayma (Ç1,Ç3,Ç5,Ç6,Ç10,Ç11,Ç12,Ç13,Ç15,Ç16,Ç18) Hayvanları tanıma (Ç5,Ç8,Ç16) Denizaltını tanıma (Ç7,Ç9)

Ç1: "Taç yapıyoruz, çizgi çalışması yapıyoruz. Sesleri çalışıyoruz, sayıları yazıyoruz. Şarkılar söylüyoruz, hikaye okuyoruz."

Ç9: "Kelebek yaptık. Uçak yaptık. Kitaptan etkinlik yapıyoruz. Oyun oynuyoruz orada çark döndürüyoruz. Ne çıkarsa onu yapıyoruz. Balıklarla hikaye anlatıyor öğretmen. Suyun altındaki canlıları sayıyoruz."

Ç15: "Öğretmenimiz hikaye okuyup soru soruyor. Sayı sayıyoruz. Günlerle ilgili video izliyoruz. Tekerleme söylüyoruz. Deney yapıyoruz. Oyun oynuyoruz. Matematik etkinlikleri yapıyoruz."

Çalışma grubunda yer alan çocuklarla yapılan görüşmelerde, uzaktan eğitim sürecinde etkinliklerde yapmaktan hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları etkinlikler kategorisine ulaşılmıştır. Çocukların uzaktan eğitimde hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları etkinliklere alt kategorisine ait kodlar Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12.

Pandemi Sürecinde Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecinde Yapmaktan Hoşlandıkları ve Hoşlanmadıkları Etkinlikler

		Çizgi çalışması (Ç1,Ç12)
Uzaktan Eğitimde Hoşlandığı Etkinlikler	Okuma yazmaya hazırlık	
	Sanat etkinliği	Boyama (Ç1,Ç3,Ç5,Ç8,Ç17,Ç18) Kağıt kesme (Ç1,Ç3) Resim yapma (Ç18) Kesme-yapıştırma (Ç9,Ç10,Ç13)
	Matematik etkinliği	Sayı yazma (Ç5,Ç6,Ç15) Geometrik şekilleri çizme (Ç12) Toplama işlemi (Ç15)
	Diğer	Hepsini seviyor (Ç2,Ç7) Oyun (Ç4,Ç11) Deney (Ç9,Ç14,Ç15) Şarkı dinleme (Ç10) Kitap okuma (Ç18)
Uzaktan Eğitimde Hoşlanmadığı Etkinlikler		Hoşlanmadığı etkinlik yok (Ç1,Ç2,Ç5,Ç9,Ç13,Ç15) Bilmediği soru (Ç3) El ele kitabı (Ç4) Boyama (Ç6,Ç7,Ç11,Ç14) Deney (Ç8) Video (Ç10,Ç17)

Tablo 12'ye göre çocuklar uzaktan eğitim sürecinde sırasıyla; sanat etkinliği, matematik etkinliği, okuma yazmaya hazırlık etkinliklerine severek katıldıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin çocuklardan alıntılara yer verilmiştir.

Ç1: "Çizgi çalışması ve boyama yapmak çok hoşuma gidiyor. Bir de kağıt kesmek ve boyamak çok hoşuma gidiyor. Sayıların üstünden gitmek çok hoşuma gidiyor."

Ç16: "Boyama yapmayı seviyorum."

Çalışma grubundaki çocukların hoşlanmadıkları etkinlikler ise sırasıyla boyama, video izleme, kitap üzerinden etkinlikler yapma, bilmediği soruların sorulması şeklindedir. Ayrıca yedi çocuğun hoşlanmadığı etkinliğin olmadığı, tüm etkinlikleri severek yaptığı bulgusuna ulaşılmıştır. Aşağıda bu durumlara ilişkin çocuklardan alıntılara yer verilmiştir.

Ç9: "Her şeyi seviyorum."

Ç14: "Boyama yapmayı sevmiyorum."

Çalışma grubunda yer alan çocuklarla yapılan görüşmelerde, Covid-19'a söylemek istediklerine ilişkin düşünceler kategorisine ulaşılmıştır. Çocukların Covid-19'a yönelik söylemek istedikleri düşünceler alt kategorilerine ait kodlar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13.*Çocukların Covid-19'a Söyledikleri*

Kategori	Alt kategori	Kodlar
Düşünceler	Covid-19'un günlük yaşantılarına etkileri	Dünya değişimi (Ç1) Fiyat değişimi (Ç1) Evden çıkamama (Ç9,Ç10,Ç11) Okula gidememe (Ç11,Ç18) Çöp atılmaması (Ç7) Maske çıkarma (Ç8,Ç14) Virüsü yıkama isteği (Ç12)
	Covid-19'a yönelik istekleri	Yok olması(Ç1,Ç2,Ç3,Ç4,Ç6,Ç7,Ç8,Ç9,Ç10,Ç11,Ç14,Ç15,Ç16,Ç17,Ç18) Sevmeme (Ç1,Ç5,Ç6,Ç13) Kötü (Ç5,Ç7,Ç8,Ç12)
	Covid-19'a yönelik farkındalık	Sağlık kaybı (Ç1,Ç13,Ç15) Ölüm sebebi(Ç1,Ç5)

Tablo 13'e göre çocukların Covid-19'a karşı düşünceleri sıklık sırasına göre; virüsün yok olmasını istediklerini, virüsü sevmediklerini ve kötü olduğunu, virüsten dolayı insanların sağlıklarını kaybettiklerini, evden çıkamadıklarını, okula gidemediklerini, maske takmak zorunda olduklarını, virüsün insanların ölmelerine sebep olduğunu, dünyanın değiştiğini, fiyat değişimlerinin yaşandığını, virüsü yıkamak istediklerini, insanların yerlere çöp atılmasından dolayı virüsün ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu durumlara ilişkin çocuklardan alıntılara yer verilmiştir.

Ç1: "Koronavirüs git derdim. Çünkü dünyada her şey değişiyor. Mesela her şeyin fiyatı değişiyor, bu elbisenin fiyatı değişiyor, meyvenin yiyeceğin fiyatı değişiyor. Sağlığımız elden gidiyor, sevdiğimiz ölebiliyor. O yüzden hiç sevmiyorum koronavirüsü."

Ç5: "Koronavirüs kötü bir şey. Nenem koronavirüse yakalandı. Hasta oldu, ölecekti. Bende o yüzden koronavirüsü hiç sevmiyorum."

Ç7: "Koronavirüs hemen burdan gitsen iyi olur. Robotlar yoksa seni uzaya atar. Bize zararlı şeyler veriyorsun. Kötü insanlar sokağa çöp attığı için koronavirüs böyle çıktı."

Ç9: "Git burdan koronavirüs. Herkesi içeriye hapsediyorsun. Bir daha da yanımıza gelme."

Ç11: "Hemen git yanımızdan. Senin yüzünden okula gidemiyoruz. Parka gidemiyoruz."

Ç12: "Sen kötüsün korona. Seni iyice yıkamak istiyorum."

Ç14: "Artık git koronavirüs. Maske takmak istemiyoruz. Yeter artık git, rahat nefes almak istiyoruz."

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş ve Deneyimleri

Pandeminin 2020 Mart ayında ortaya çıkmasıyla uzaktan eğitime geçilmiş, ancak okul öncesi kademesine yönelik uzaktan eğitim içeriği hazırlanmamıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında 12.10.2020'de okul öncesi eğitime yönelik TRT EBA ve ardından EBA'da uzaktan eğitim içerikleri eklenmiştir. Okulların kapanmasıyla okul öncesi öğretmenlerinin genel olarak ses-görüntü kalitesinin yüksek olması, kullanışlı olmasından dolayı EBA programıyla bağlantılı olarak Zoom uygulamasını kullanarak uzaktan eğitimi sürdürdükleri sonucuna ulaşılmıştır. Aral ve Kadan (2021) tarafından yapılan çalışmada da pandemi döneminde öğretmenlerin uzaktan eğitimde çoğunlukla Eba, Whatsapp ve Zoom programlarını kullandıkları görülmüştür. Bu programların daha sık tercih edilme sebebinin kullanışlılık açısından daha

verimli olmasından dolayı olduğu düşünülmektedir. Konca ve Çakır'ın (2021), yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde en çok EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ve Zoom uygulamalarının kullanıldığından, en az ise TRT Okul kanalının tercih edildiğinden bahsettikleri görülmüştür. Ancak imkânsızlıklardan dolayı okul öncesi eğitim alan çocukların uzaktan eğitime düzenli olarak katılmadığı saptanmıştır. Yapılan araştırmada pandemi sürecinde okul öncesi çocuklarının sadece %52'sinin uzaktan eğitime katılabildikleri belirtilmiştir (Göktaş ve diğerleri, 2020).

Okul öncesi öğretmenlerine göre uzaktan eğitimin avantajları incelendiğinde; çocukların aileleriyle daha etkili zaman geçirdiği, aile katılımının arttığı, toplum tarafından teknoloji kullanımının yaygınlaştığı, uzaktan eğitim sayesinde derslerin esnek saatlerde yapıldığı, çocukları bireysel değerlendirme imkânının arttığı ve sağlık açısından virüsten korunmayı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sayesinde en çok aile katılımının olumlu yönde etkilendiği görülmüştür. Aile katılımı çalışmaları sayesinde çocukların güdülenme ve kendilerine güven duygularının gelişimine katkı sağladığı, çocukların öğretmenlere ve okula yönelik olumlu tutumlar geliştirdikleri saptanmıştır (Kotoman, 2008; Mo ve Singh, 2008.). Aral ve Kadan (2021) uzaktan eğitimin ebeveyn-çocuk etkileşimini arttırdığını vurgulamışlardır. Yamamoto ve Altun (2020), pandeminin etkisiyle yaygınlaşan uzaktan eğitimin, eğitimde dijital öğrenme adıyla eğitimin temelinde yer alacağını öngörmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajları incelendiğinde; çocukların derse katılım konusunda cihaz ve internet sorunu yaşadıkları görülmüştür. Ders esnasında ise kopmaların, ses-görüntü problemlerinin, etkinliklerde kullanmak için materyal eksiklerinin yaşandığı, ders sürelerinin 20 dakika olmasından dolayı yetersiz kalması, aynı evde birden fazla çocuğun aynı saatte dersi olduğunda bazı çocukların derse katılamadıkları yaşanan problemlerdendir. Yapılan çalışmalarda da uzaktan eğitim sürecinde çocukların genel olarak internet ve teknolojik araç eksikliğinden dolayı derslere düzenli olarak katılmadığı, özellikle internet bağlantısından dolayı uzaktan eğitimin olumsuz etkilendiği görülmüştür (Arslan ve diğerleri, 2021; Bozkurt ve Duran, 2021; Yurtbakan ve Akyıldız, 2020; Birişçi, 2013). Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk (2017) tarafından yapılan çalışmada yükseköğretim öğrencilerinin de uzaktan eğitimde en çok zorluk yaşadıkları alanın bilgisayar ve internet erişimi olduğu görülmüştür. Başaran ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada okuyan kardeş sayısının çok olması ve evde sınırlı sayıda cihaz olması gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin uzaktan eğitime katılamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler tarafından dile getirilmiş ve yapılan araştırmalar ile ortaya konmuş olsa da henüz internet ve teknolojik araç yetersizliğine çözüm bulunamadığı görülmektedir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde çocukları bire bir gözlemleyemedikleri ve bu yüzden de anında dönüt veremedikleri, canlı ders esnasında sık sık iletişim problemleri yaşadıkları ve etkinliklere odaklanamadıkları, bazı ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenemedikleri ve canlı derslere katılırken teknolojiyi kullanma konusunda yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aral ve Kadan (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencileri takip etmede, derse katılımlarında sorunlar yaşadıklarını, ebeveynlerin ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca ebeveynlerin bilgisayar ve teknoloji kullanımında yetersiz bilgiye sahip olmaları eğitimin aksamasına neden olmaktadır (Taylor, 2020).

Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorluklara bakıldığında; uzaktan eğitimde, yüz yüze eğitime oranla daha sınırlı öğretim yöntem ve teknikleri kullanma durumunda kaldıkları görülmüştür. Özellikle geleneksel yöntem ve tekniklerden; düz anlatım ve gösteri kullandıkları, sınırlı da olsa çağdaş yöntem ve tekniklerden ise beyin fırtınası, soru-cevap kullandıkları görülmüştür. Bakioğlu ve Çevik'e (2020) ait araştırmada uzaktan eğitim sürecinde Fen Bilimleri öğretmenlerinin de en çok kullandıkları öğretim yöntemlerinin; soru-cevap, problem çözme ve düz anlatım olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun farklı ülkelerde yapılan çalışmalarda da uzaktan eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerle benzerlik gösterdiği görülmüştür (Mulenga ve Marban, 2020; Roy, 2020). Okul öncesi öğretmenleri çocukların uzaktan eğitim sürecinde; çocukların kameradan çekinmesi, derse düzenli devam

etmediği için her seferinde önceki öğrenmeleri yeniden ele almak zorunda kalmaları, çocuklarla göz teması kurulamaması ve çocuklarda dikkat dağınıklığının artmasından dolayı zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin, dikkat dağınıklığının sebebini evde çok fazla uyarıcının olması ve kalabalık ortamlardan dolayı dikkat dağınıklığının artmış olabileceği şeklinde açıkladıkları görülmektedir. Bozkurt ve Duran (2021)'nın çalışmasında da çocukların uzaktan eğitimde, yüz yüze göremediklerinden dersten sıkılıp dikkatlerinin dağıldığı ve öğretmenleriyle iletişimlerinin olumsuz etkilendiği görülmüştür. Başaran ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada bireysel farklılıklar yönünden ele alındığında her çocuğun anlama düzeyinin farklı olması ve gelişimine uygun olmamasından dolayı bazı etkinliklerin tüm sınıfa hitap etmediği ve dolayısıyla etkili öğrenme gerçekleşmediği için dikkat dağınıklığının arttığı görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde; öncelikle çocukların canlı derslere olan katılımlarını arttırmak için cihaz, internet ve malzeme desteği sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler; ailelere ve öğretmenlere uzaktan eğitimde teknolojiyi kullanmaya yönelik eğitimler verilmesi, uzaktan eğitimin içeriğinin zenginleştirilerek güncellenmesi gerektiği önerilerinde bulunmuşlardır. Demir ve Özdaş (2020) öğretmenlerle yaptıkları çalışmada; uzaktan eğitim faaliyetlerinde EBA içeriğinin zenginleştirilmesi, sürece hazırlık, sürecin planlanması, eğitimde kullanılan içeriklerin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Can (2020); Covid-19 salgınının, Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim sisteminin altyapı, erişim, güvenlik, içerik, tasarım, uygulama, kalite, mevzuat ve pedagojik açıdan güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koyduğunu belirtmiştir. Aral ve Kadan (2021) tarafından yapılan çalışmada da okul öncesi öğretmenleri pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimin büyük oranda amacına ulaşmadığını, değerlendirme objektifliğinin yetersiz olduğunu, alt yapı yetersizliklerinin yaşandığını, grup çalışması ve etkinliklerin yetersiz olduğunu ve ebeveynlerin çocukların öğrenmelerinde müdahalelerde buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimin normalleşme sürecinden sonra da hayatımızda yer alması gerektiği, çocukların eğitime destek olacağı, çocukların teknoloji ile bağlarını sürdürmede faydalı olacağı ve uyum haftasında uzaktan eğitim kullanılmasının daha faydalı olacağı düşünölmektedir. Yapılan araştırmalarda da uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimle birlikte kullanılarak hibrit eğitim modeli şeklinde yapılması gerektiği belirtilmiştir (Duman, 2020; Konca ve Çakır 2021; Erfidan, 2019).

Öğretmenlerin uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanmış olmaları, kısa sürede neyi nasıl yapacaklarına karar vermek zorunda kalmalarına neden olmuştur. Çocuklar ile en kolay ve etkili nasıl bağlantı kuracaklarını belirlemeleri için ebeveynler ile iletişime geçerek karar vermişlerdir. Dolayısıyla her öğretmen kendi ebeveynlerinin sosyo-ekonomik-kültürel durumuna göre bir yol haritası belirlemek durumunda kalmıştır. Oyun çağı çocuklarının pasif oldukları ekran karşısında etkinliklere dikkatlerini çekebilmek öğretmenler için daha fazla çaba gerektirmiştir. Bununla birlikte çocukların ekranda öğretmenlerini, arkadaşlarını görmelerinin hem psikolojik açıdan hem de eğitimden kopmamaları açısından yararlı olduğu düşünölebilir.

4.2. Ebeveynlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş ve Deneyimleri

Uzaktan eğitim sürecine katılan okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerine göre, çocukların derslerde çabuk sıkılması, odaklanamaması, eğitimin soyut kalması, ebeveynlerin canlı dersleri açamaması, çocuklarla ekstra zaman geçirmenin gerekliliği ve bu durumdan dolayı ebeveynlerin zorlanmaları, teknik aksaklıkların yaşanması gibi sebeplerden dolayı çoğunlukla olumsuz olarak yorumladıkları görülmüştür. Literatüre bakıldığında uzaktan eğitim etkinliklerinde çocukların çabuk sıkıldığı, dikkatlerini yoğunlaştıramadıkları gibi sorunlar yaşamışlardır. Çocukların yüz yüze eğitimden uzak kalmaları eğitime karşı motivasyon düşüklüğü yaşamalarında, odaklanamamalarında (Akgül ve Oran, 2020), isteksiz ve pasif hale gelmelerinde, önemli bir faktör olabileceği öne çıkmaktadır (Arslan ve diğerleri, 2021; Bakioğlu ve Çevik, 2020).

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise uzaktan eğitimin; çocukların sosyalleşmesini kısıtlaması, çocukların öğretmenin verdiği yönergeyi anlamaması, ebeveynlerin derslere müdahalesi, teknik aksaklıklar ve canlı ders sürelerinin sınırlı olmasından dolayı verimsiz olduğunun düşünülmesidir. Literatüre bakıldığında; uzaktan eğitim alan çocukların ebeveynleriyle yapılan çalışmalarda, canlı derslerde geri dönüt alınamaması, çocukların eğitsel ve sosyal yönden sorunlar yaşadığı, çocukların bu süreçte sosyalleşemediği ve özgüven kazanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Konca ve Çakır, 2021; Gülay Ogelman ve diğerleri, 2021). Başaran ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada da çocukların uzaktan eğitim sürecinde sosyalleşemedikleri ve bu durumun da çocukların sosyal becerilerini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Bazı ebeveynler ise uzaktan eğitimin imkânlar ve şartlar doğrultusunda, öğretmenlerin tutumları ve çocukların özellikle dil gelişimleri açısından verimli geçtiğini ifade etmişlerdir. Yurtbakan ve Akyıldız (2020) tarafından yapılan çalışmada ebeveynlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini verimli ve yeterli olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim pandemi sürecinde salgının bulaşma riskini azaltmak için okulların kapalı olmasından dolayı öğretmene ve öğrencilere eğitimin aksamaması amacıyla kullanılan alternatif bir eğitim alanı sağlamıştır.

Araştırmada pandemi sürecinde, ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine yönelik neler yaptıklarına bakıldığında; çocukların dersten önce hazırlanmalarına yardım ettikleri, ders esnasında ihtiyaç doğrultusunda katkı sağladıkları, ders dışında evde oyunlar oynadıkları, etkinlikler yaptıkları ve evdeki imkânları arttırarak çocuklarına destek oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Başaran ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada da ebeveynlerin çocuklarına uygun ortam sağlama, çocukları takip etme, teşvik etme, motivasyon sağlama, yardımda bulunma gibi katkı sağladıkları görülmüştür.

Ebeveynlerin pandemi sürecinde çocuk-ebeveyn ilişkisi incelendiğinde; ebeveynler sıklıkla olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu süreçte ebeveynlerin, özellikle annelerin sorumluluklarının artmasından dolayı çok yıprandıkları, sosyal hayatlarının yok olduğu, her çocuğa ayrı zaman ayırmaları gerektiği ve yoruldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde paralel olarak çocukların önceden öğrendiği bilgilerin unutulması, ailelere çok fazla iş yüklediği, ebeveynlerin uzaktan eğitim sürecinde çevreleriyle ilgilenmedikleri, birbirlerinden uzaklaştıkları, sosyal hayatlarının bittiği gibi sorunlarla karşılaştığı görülmüştür (Bozkurt ve Duran, 2021; Gulay Ogelman ve diğerleri, 2021; Konca ve Çakır, 2021). Çocukların ise anneye bağımlılıklarının arttığı, eğitimde geriledikleri, tembelleştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk-ebeveyn ilişkisine olumlu yönden bakıldığında ebeveynlerin; çocuklarla güçlü bağ kurduğu, çocuklarıyla daha çok etkileşime girdikleri ve yakından tanıma fırsatı buldukları, daha fazla vakit geçirdikleri sonucu elde edilmiştir. Yapılan araştırmalarda ebeveynlerin evde kendi oluşturdukları etkinliklerle zaman geçirdikleri, ebeveynlerin çocuklarının eğitiminde daha sık yer almaya başladıkları, ailelerin çocuklarının dersleriyle ve gelişimleriyle yakından ilgilendiği görülmüştür (Akgül ve Oran, 2020; Erol ve Erol, 2020). Pandemi ile birlikte ebeveynlerin ve çocukların alışılmışın dışında bir yaşantıya hızlı bir şekilde geçiş yapmak zorunda kalmalarının, kişisel farklılıklardan dolayı, durumu tolere etmelerinde farklı duyu ve davranışlarının ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülebilir. Bazı ebeveynler duruma kolay uyum sağlayarak çocukları ile etkili bir şekilde vakit geçirebilirken bazı ebeveynler uyum sağlamakta zorlanmış ve yaşanan durumdan daha olumsuz etkilenmiş olabilirler.

4.3. Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş ve Deneyimleri

Okul öncesi eğitim alan çocukların uzaktan eğitim sürecindeki yaşantıları incelendiğinde; derslere katılmalarına yardımcı olan kişilerin çoğunlukla anneleri olduğu, çocukların dersten önce materyallerini hazırladığı, bilgisayar-telefon gibi araç-gereçleri açtığı, oyuncakları toplama ve saç tarama gibi rutinlerinin olduğu görülmüştür. Bulgulardan yola çıkarak annelerin çoğunlukla evde olmasından dolayı çocuklarla ilgilenecek zamanlarının babalara oranla daha fazla olduğu söylenebilir. Konca ve Çakır (2021) tarafından yapılan çalışmada da uzaktan eğitim sürecinde evde ebeveynlerle ve kardeşlerle yapılan etkinliklerde

çocukların en büyük destekçilerinin anneleri olduğu ve bu süreçte babaların çoğunlukla arka planda olduğu ama yaşça büyük kardeşi olan birkaç çocuğa kardeşlerinin de yardım ettiği görülmüştür.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise; uzaktan eğitim sürecinde çocukların sırasıyla sanat etkinliği, okuma-yazmaya hazırlık, Türkçe-dil etkinliği ve müzik etkinliği yaptıkları saptanmıştır. Çocuklar en çok sanat etkinliği ve okuma-yazmaya hazırlık etkinlikleri yapmaktan hoşlanırken; en hoşlanmadıkları etkinliğin boyama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde imkânların kısıtlı olmasından dolayı etkinlik türleri yüz yüze eğitimde uygulandığı gibi uygulanamamış ve sınırlı etkinlik türleri kullanılmıştır. Daha çok gösterip-yaptırma yöntemiyle etkinlikler uygulanmıştır. Bu durumda çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi güçleşmiştir. Başaran ve arkadaşlarına (2020) göre; uzaktan eğitim uygulaması bireylerin genel olarak sadece zihinsel gelişimlerine fayda sağlamaktadır. Çocukların ilgi ve yeteneklerini uzaktan eğitimde fark etmek zordur ve bu durum da uzaktan eğitimin dezavantajını oluşturmaktadır.

Çocukların okulların kapalı olma sebebinin virüsten kaynaklı olduğu ve bu nedenle uzaktan eğitim yapıldığının farkında oldukları görülmüştür. Çocukların Covid-19'a karşı düşünceleri incelendiğinde; virüsten dolayı dünyanın ekonomik olarak değiştiği, insanların ölümlerine yol açtığı, evden çıkamamalarına ve okula gidememelerine sebep olduğuna yönelik farkındalıklarının ve düşüncelerinin olduğu görülmüştür. Çocuklar virüsü sevmediklerini, virüsün kötü olduğunu, yok olmasını istemektedirler. Gökçe ve arkadaşları (2021) tarafından 3-6 yaş çocuklarla yapılan çalışmada; pandemiden dolayı çocukların duygusal yönden yoğunluk yaşadıkları, okullarını, öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok özledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte salgın sürecinde salgını kabullendikleri, gereken önlemlerin alınmasında yetişkinlerle işbirliği yaparak, yetişkin davranışlarına yakın davranışlar göstererek yeni olaylara uyum sağlamada başarılı oldukları görülmektedir. Salgına yönelik alınacak tedbirlerde yaratıcı hayal güçlerini kullanarak yaşanan süreç ile mücadele ettikleri görülmüştür. Usta ve Gökcan (2020) tarafından yapılan çalışmada da okul öncesi dönemdeki çocukların virüsle ilgili olumsuz duygulara sahip oldukları, pandemi sürecinde çoğunlukla sosyal izolasyondan etkilendikleri, ebeveynlerinden ve çoğunlukla medyadan bilgi edindikleri ve salgın ile ilgili kavramların bilincinde oldukları görülmüştür. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda, öğretmenlerin ve ebeveynlerin uzaktan eğitime yönelik yeterliliklerini arttırmaları için teknoloji kullanımına yönelik MEB destekli projelere ve eğitimlere yer verilebilir. Öğretmen yetiştirme programlarında uzaktan eğitimin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için ders içerikleri hazırlanarak öğretmen adayları bu konuda daha donanımlı hale getirilebilir. Uzaktan eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla okul öncesi dönemdeki çocukların derslere katılımlarını arttırmak amacıyla ihtiyacı olan çocuklara teknolojik cihaz ve internet imkânı sağlanabilir. Ayrıca TRT-EBA kanalı, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik uzaktan eğitime katkı sunması için yayın içeriği ve süresi göz önünde bulundurularak değerlendirilebilir. Öğretmenler kendilerini eksik gördüğü uzaktan eğitime yönelik konularda seminer, eğitim, konferans gibi faaliyetlere dahil olabilirler. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin birlikte kullanılarak eğitimin sürdürülmesi için kapsamlı çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu araştırmanın sınırlılığı, veri toplama sürecinde vaka sayılarının artması nedeniyle okulların kapatılmış olması ve verilerin çevrim içi olarak toplanmış olmasıdır.

Kaynakça/Reference

- Akgül, G. ve Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Aral, N. ve Kadan, G. (2021). Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin incelenmesi. *KAEÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 99-114.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A. ve Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 Pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 192-206.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Beyaz Özbey, İ. (2021). Koronavirüs salgınının toplumsal yapı üzerindeki etkileri: Erzurum örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 821-839.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 2(1), 24-40.
- Bozkurt, M. ve Duran M. (2021). İlkokul birinci sınıf öğrenci velilerinin uzaktan eğitim sürecini değerlendirmeleri (Afyon örneği). *VI. Uluslararası Battalgazi Bilimsel Çalışmalar Kongresi*, Mayıs 2021, Malatya.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Champeaux, H., Mangiavacchi, L., Marchetta, F. ve Piccoli, L. (2020). *Learning at Home: Distance Learning Solutions and Child Development during the COVID-19 Lockdown*. IZA Discussion Papers, No: 13819.
- Dayal, H. ve Tiko, L., (2020). When are we going to have the real school? A case study of early childhood education and care teachers’ experiences surrounding education during the COVID-19 pandemic. *Australasian Journal of Early Childhood*, 45(4), 336–347.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1),273-292.
- Duman, S. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Erfidan, A. (2019). Derslerin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesiyle İlgili Öğretim Elemanı Ve Öğrenci Görüşleri: Balıkesir Üniversitesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Erol, M. ve Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilkökul öğrencileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 529-551.
- Eygü, H. ve Karaman, S. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 36-59.
- Gökçe, N., Erdoğan, B. M., Yatmaz, A.K., Avaroğlu N. ve Çok, Y. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının covid-19 salgın süreci ve etkilerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 101-113.
- Göktaş, İ., Gülay Ogelman, H. ve Güngör, H. (2020). Covid-19 sürecinde 5-6 yaş çocuklarının online eğitim imkânlarına yönelik anne-baba görüşleri. *5. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (IBAD-2020)*, İstanbul.

- Gülay Ogelman, H., Güngör, H. ve Göktaş, İ. (2021). Covid-19 ve yeni dönemdeki okula uyum süreci: Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 10(1), 11-24.
- Johnson, B., ve Christensen, L. (2008). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publishing.
- Kalaç, M. Ö., Telli, G. ve Erönel, Y. (2020). *Covid-19 mücadelesi kapsamında uzaktan eğitim sürecinde engelli öğrencilerin durumu sorunlar ve çözüm önerileri*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, MCBÜ Rektörlük Basımevi.
- Konca, A.S. ve Çakır, T. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilkökula geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 520-545.
- Kocayığıt, A. ve Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23):285-299.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXI (1), 135-149.
- Kurubacak, G. ve Yüzer, T.V. (2004). The Building of Knowledge Networks with Interactive Radio Programs in Distance Education Systems. In J. Nall & R. Robson (Eds.), *Proceedings of E-Learn 2004--World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 2360-2367). Washington, DC, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved April 8, 2020 from <https://www.learntechlib.org/primary/p/11233/>.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020a). Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>, web adresinden 03 Nisan 2020 tarihinde edinilmiştir.
- Mo, Y. ve Singh, K. (2008). Parents' relationships and involvement: Effects on students' school engagement and performance. *Research in Middle Level Education Online*, 31, 1-11.
- Muhdi, Nurkolis ve Yuliejantiningasih, Y. (2020). The Implementation of Online Learning in Early Childhood Education During the Covid-19 Pandemic. *Jurnal Pendidikan Usia Dini*, 14(2), 247 - 261.
- Mulenga, E. M. ve Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in Mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2), ep269. <https://doi.org/10.30935/cedtech/7949>.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. ve Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304.
- Roy, D. (2020). Trying to home school because of coronavirus? Here are 5 tips to help your child learn. <https://theconversation.com/trying-to-homeschool-because-of-coronavirus-here-are-5-tips-to-help-your-child-learn-133773>.
- Santos, D. ve Lacerda, C. (2020) The Impact of COVID-19 Pandemic on Early Childhood Education and Comorbidities in Brazil: Challenges and Perspectives. *Creative Education*, 11, 1947-1961.
- Taylor, N. (2020). Education researches respond to the COVID-19 pandemics research report theme 1: Education at home. JET Education Services Erişim <https://www.researchgate.net/publication/340862506>.
- Telli, S. ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yin, R. (1984). *Case Study Research: Design and Methods*. (3. Basım). California: Sage.
- Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkökul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(6), 949-977.
- Yüksek Usta, S. ve Gökcan, H.N. (2020). Çocukların ve annelerinin gözünden Covid-19. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 187-206.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The 2019-20 Covid-19 pandemic, which first appeared in Wuhan, China, was declared a global pandemic on March 11, 2020. In our country, the first case occurred on March 11, 2020. The pandemic, especially in the health sector, in all countries, negatively affected the economy, education, and social life. Therefore, it is foreseen that distance education will turn into the main ground of education instead of being an alternative or a support function in face-to-face learning in the near future. This study examined the experiences of children receiving preschool education, their teachers, and parents towards distance education during the pandemic.

2. METHOD

In this study, the qualitative research method, one of the research methods, was used. Qualitative research is defined as research in which a qualitative process is followed to reveal the perceptions and events in a natural environment realistically and holistically, in which qualitative information collection methods such as observation, interview, and document review are used (Yıldırım & Şimşek, 2013). The design of research is designed as a case study. The study group of the research consists of 23 preschool teachers who do distance education in the preschool education institution affiliated with the Ministry of National Education in the 2020-2021 academic year, 18 children who participate in distance education in the classroom of the same teachers, and 18 parents of the children. Data were collected with three semi-structured interview forms for the teacher, parent, and child.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Teachers and parents of the distance education system stated that it has advantageous aspects in terms of health, usefulness, and flexible program, but they stated that it negatively affects the socialization of children, limited interaction, children's inability to participate actively in activities, lack of technological opportunities, and technical problems are disadvantages. Children participating in distance education in preschool education; stated that their mothers helped the most during the distance education process; they made preparations before the live lesson, and they usually held art activities and literacy preparation activities in distance education; Covid-19 harmed their relatives and prevented them from going to school. Considering the opinions of children, teachers, and parents, it is seen that the distance education program should be developed, improved, and strengthened in terms of infrastructure, inequality of opportunity, content, and material.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 01.03.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-95704281-604.02.02-42987

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1. yazarın araştırmaya katkı oranı %50, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı %50'dir.

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırma.

Yazar 2: Yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları.

DESTEK ve TEŞEKKÜR BEYANI

Bu araştırma yüksek lisans tezinden üretilmiş olup tez yayınlanmamıştır. Araştırma BAP projesi ile desteklenmiştir.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.